

Asia: VN/25987/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Olympiakomitea kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Tausta

Covid-19-pandemian aikana urheilun ja liikunnan toimintaedellytyksiä rajoitettiin Suomessa poikkeuksellisen ja ennennäkemättömän laajasti. Hallitus aloitti kokoontumisrajoitukset 12.3.2020 kieltämällä yli 500 hengen yleisötapahtumat, ja 17.3.2020 rajoituksia tiukennettiin koskemaan yli 10 hengen julkisia kokoontumisia. Näillä päätöksillä oli välitön ja syvä vaikutus koko urheilukenttään.

Samanaikaisesti suljettiin tai käyttöä rajoitettiin merkittävästi lukuisia julkisia tiloja, joissa liikuntaa ja urheilua harrastetaan ja seurataan. Rajoitusten seurauksena urheilutilat, liikuntapaikat, kuntosalit, jäähallit, uimahallit sekä muut harrastusympäristöt suljettiin joko kokonaan tai osittain. Myös urheilukilpailut ja -tapahtumat peruttiin tai järjestettiin ilman yleisöä, mikä romahdutti tapahtumien lipputulot ja oheismyyntin.

Rajoitukset koskettivat laajasti koko urheilun ekosysteemiä: seuroja, lajiliittoja, tapahtumajärjestäjiä, liikuntapaikkojen ylläpitäjiä sekä itsenäisiä ammatinharjoittajia, kuten valmentajia ja ohjaajia. Toiminnan keskeytyminen heikensi merkittävästi taloudellista kestävyyttä ja johti monin paikoin lomautuksiin, tulonmenetyksiin ja jopa toiminnan loppumiseen.

Yritystuet ja kompensatiot osoittautuivat monille urheilutoimijoille vaikeasti saavutettaviksi. Urheiluseurojen ja -järjestöjen toiminta sijoittui usein elinkeinotoiminnan, yleishyödyllisyyden ja vapaaehtoistyön rajapintaan, minkä vuoksi ne jäivät useissa tapauksissa tukimekanismien ulkopuolelle. Tämä heikensi erityisesti ammattimaistuneen seuratoiminnan ja tapahtumatuotannon edellytyksiä selvitä rajoitusajasta.

Pandemiarajoitusten kokonaisvaikutukset urheiluun ulottuivat talouden lisäksi myös harrastamisen jatkuvuuteen, urheilijoiden harjoittelumahdollisuuksiin sekä lasten ja nuorten liikkumiseen. Nämä vaikutukset näkyvät osin vielä pitkään rajoitusten päättymisen jälkeen.

Olympiakomitean kanta esitettyyn uudistukseen

Suomen Olympiakomitea pitää kokonaisuudistusta tartuntatautilakiin tervetulleena. Tärkeää on varmistaa etenkin toimien oikeasuhtaisuus, alueellisesti hajautetut toimenpiteet sekä riittävät korvaukset rajoitetusta toiminnasta.

Uudistuksen tavoitteena on tehdä tartuntatautien torjuntatoimien käytöstä riskiperusteista ja oikeasuhtaista, ja Olympiakomitea tukee tätä lähtökohtaa. On tärkeää varmistaa, että lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus elää mahdollisimman normaalia arkea myös harrastamisen osalta aina tilanteen niin salliessa. Samalla urheilutapahtumien ja seuratoiminnan järjestämisen edellytyksiä tulee vaalia siten, että tapahtumien täyskieltoon turvaudutaan vain viimesijaisena keinona, ja ainoastaan tilanteissa, joissa on kysymys vakavasta ja välittömästä uhasta kansanterveydelle.

Olympiakomitea pitää myönteisenä sitä, että uudistuksessa kevyemmät hygieniatoimet asetetaan ensisijaisiksi ennen tilojen sulkemista tai toiminnan laajaa rajoittamista, ja että rajoitustoimiin ryhtyminen edellyttää epidemiologista arviota, määräaikaista ja jatkuvaa uudelleentarkastelua. Näiden periaatteiden mukaisesti on huolellisesti arvioitava mahdollisuudet toteuttaa urheilutapahtumat ja seuratoiminta turvallisesti hygieni-, tila- ja toimintajärjestelyin sekä varmistettava, että rajoituksia tarkistetaan ja puretaan viivytyksettä tilanteen muuttuessa. Tämä on erityisen tärkeää lasten ja nuorten seuratoiminnan jatkuvuuden sekä urheilun yhteisöllisten ja hyvinvointia tukevien vaikutusten turvaamiseksi.

Olympiakomitea toivoo lisäksi, että lainsäädännössä huomioidaan tapahtumien osalta erilaisten tilojen erityispiirteet. Ulko- ja sisätilojen sekä erikokoisten tilojen, kuten pienempien ja suurempien urheiluhallien, välillä on merkittäviä eroja mahdollisuuksissa rakentaa turvallisia ja tarkoituksenmukaisia turva- ja järjestelyratkaisuja. Näiden erojen huomioon ottaminen on olennaista erityisesti laajoissa rajoitustoimissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi tilojen väliaikaisen sulkemisen ja toiminnan merkittävään rajoittamiseen liittyvästä kohtuullisesta korvauksesta, joka ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Esityksen mukaan tämä korvaus koskisi yrityksiä. Suomen Olympiakomitea pitää tärkeänä sitä, että toiminnan rajoituksesta aiheutuvia haittoja korvataan, mutta se haluaa huomauttaa, että rajoitukset kohdistuvat urheilun ja liikunnan parissa yritysten lisäksi myös järjestötoimijoihin. Urheiluseurojen ja muiden liikuntajärjestöjen tulon menetykset tulisi huomioida yritystoiminnan lisäksi. Mikäli tapahtumat ja arjen seuratoimintaa joudutaan merkittävästi rajoittamaan, on sillä merkittävä vaikutus seurojen talouteen – tilavuokrat, henkilöstökulut ja peruutetut tapahtumat aiheuttavat merkittäviä kustannuksia. Tästä syystä Olympiakomitea esittää, että lakiesityksessä mainittaisiin korvauksen saajina yritysten lisäksi myös yleishyödylliset yhteisöt.

Mattila Marjukka
Suomen Olympiakomitea ry